

Téma karikatury patří k poměrně vděčným tématům závěrečných prací studentů UK (Fakulty sociální věd – cca deset závěrečných prací na toto téma v uplynulých šesti letech). Je proto nesnadné přijít s novým námětem a vyhnout se případnému opakování. Autorka však svým tématem dosáhla originality, když se zabírala již možná zapomenutým časopisem a zašla ve srovnání s jinými absolventy hlouběji do historie periodika, které vzniklo v polovině 19. století.

Autorka si pro svoji závěrečnou práci vybrala rozsáhlý úsek od roku 1858 do vzniku Československé republiky. Jedná se tedy o šedesátiletý rozsah, což je značné množství archivního materiálu. A zde se nabízí první zásadní otázka, proč tak dlouhý úsek? Proč nezůstat u úseku kratšího a o to intenzivněji se jím zabírat? Mimo to stěžejní obsah práce se týká posledních dvou dekad.

Není účelem, aby následující poznámka vyzněla tvrdě, či útočně. Ale, co bylo vlastně účelem práce vytvoření mediálního obrazu, či historické studie? Autorka nerezignovala na práci s primárními prameny, ale je možno mít za to, že prostor se nabízí daleko širší. Autorka předkládá zajímavá fakta a poznatky. Přesto je možno mít za to, práce mohla být zaměřena více na práci s primárními prameny. Absolvent katedry archivnictví by měl být naplněn radostí a nadšením, že sám objeví a publikuje poznatky o autorech působících v Humorech a nikoliv, že „jen stroze“ přijme fakta z literatury.

Konkrétně část týkající se přispěvatelů do Humoristických listů.

str. 29. *„K častým přispěvatelům „Humoristických listů“ za éry J. R. Vilímka st. patřili: F. Drha, J. L. Hrdina, J. Hubáček, J. Janoušek, O. Klazar, F. Kletečka, J. R. Novotný, F. Oliva, A. Pikhart, K. V. Rais, L. Stroupežnický, E. Zünger.“*

Pro čtenářskou atraktivitu a obohacení o fakta bohužel zůstávají některé poznatky nerozvedené.

str. 10 *„S pojmem karikatura se můžeme setkat již ve starověku, v němž tkví její kořeny. Již tehdy byla karikatura pojímána jako jakýsi protipól ideálu klasické krásy. Její další použití lze sledovat i ve středověkých řezbách a v období renesance např. v díle Tiziana, Leonarda (...)“*

str. 12 *„Počátky dějin karikatury se hledají u Leonarda da Vinciho a jeho studií komických hlav.“*

Tyto pasáže jsou příliš doslovným přepisem sekundární literatury bez vlastního vkladu a invence a studii by přispělo její obohacení a osvětlení o případné příklady karikatur. Není bez zajímavosti, že právě ty da Vinciho se staly inspirací pro Václava Hollara a tedy inspirací pro české prostředí.

str. 23 *„Vzorem pro evropská humoristická periodika byly francouzské listy „La Caricature“ (1830-1835) a „Charivari“ (od roku 1832), oba spojené se jménem vydavatele Charlese Philipona a ilustrátora Honore Daumiera.“*

Zde by si čtenář (a tato práce pro inspiraci dalších absolventů) zasloužil menší rozvedení – francouzských periodik, nakladatelů Philipona, tak zejména ilustrátora Daumiera, už jen pro ten fakt, aby byl pochopen kvalitativní význam zdroje inspirace pro Humory; obzvláště v tom kontextu, kdy autorka občas rozvádí možná nadbytečně notoriety např. travestie str. 25, Omladina str. 27.

Dovolím si polemizovat i s výběrem literatury, a to pro její překonanost či řekněme neadekvátnost pro závěrečnou vysokoškolskou práci: BERÁNKOVÁ, Milena. Dějiny československé žurnalistiky: vysokoškolská učebnice pro posluchače fakulty žurnalistiky. Praha: Novinář, 1981, s. 148. (např. BEDNAŘÍK, Petr – JIRÁK, Jan – KÖPPLOVÁ, Barbara. Dějiny českých médií. 2. vyd. vyd. Praha: Grada, 2019) a HES, Milan. Nový dějepis II v kostce pro SŠ. V kostce (Fragment). V Praze: Fragment, 2020. ISBN 978-80-253-4808-6, s. 43.

Ke kapitole sedm a závěru.

Ke kapitole sedm a závěru si dovolím několik poznámek. Byť se má práce týkat práce Humoristické listy je toto poměrně významné období shrnuto na necelých dvou stranách, a to v obecné rovině k tiskové praxi v období válečného konfliktu; sdělení o omezení politické karikatury v českých časopisech (o tomto by se dalo velmi polemizovat, neboť právě toto období je zlatým obdobím propagandy a s tím spojenou karikaturou).

K Humoristický listům je pak uvedeno jen, že se v roce 1918 neobjevují žádné reklamy a stálou rubrikou jsou rébusy. Takové to shrnutí působí nepodloženě, nekonzistentně a izolovaně.

Pokud autorka hovoří v závěru o tom, že Humory nebyly oblíbené u kritiků bylo by vhodné v textu nalézt alespoň zmínku či odkaz na uvedená tvrzení nikoliv až v závěru. Rovněž údaje o pokutách a vězení by bylo přínosné upřesnit.

Údaje o dostupnosti Humoristických listů by bylo patrně lepší umístit do metodické části v úvodu.

Dále je potřeba upozornit rozpor v dataci:

„V německém prostředí je v počtu let, kdy byly vydávány, předstihly „Fliegende Blätter“, které vycházely téměř 100 let, od roku 1844 až do roku 1941, kdy bylo jejich vydávání (stejně jako „Humorů“) ukončeno.“ (str. 90)

Na jiném místě však uvádí autorka následující

„Po většinu 2. poloviny 19. století udávají tón mnichovské „Fliegende Blätter“ (1844-1944), na jejichž podobě se nejvýznamněji podepsal malíř Wilhelm Busch.“ (str. 35)

Jazyk, stylistika, gramatika

Autorka práce má skvělé vyjadřovací schopnosti. Písemný projev je jasný bez gramatických či stylistických nepřesností.

Formální stránka

Autorka se nevyhnula určitým formálním nedůslednostem.

Str. 19 podkapitola 3.1 nepřesné zarovnání (taktéž str. 14 a 30) a patrně i jiný styl písma. Nelze však vyloučit, že k uvedenému došlo konverzí do pdf/a.

Určitým problémem jsou citace. Příkladem str. 11; str. 21. není zřejmé, která část je citována, která je případně parafrázována. Uvedený problém sledávám napříč celým textem.

V případě některých uvedených poznatků je otázkou zdroj - str. 8. „*Humoristické listy*“ se již od svého počátku těšily oblibě u české veřejnosti a např. v roce 1866 čítala jejich čtenářská obec na osm tisíc čtenářů. V roce 1864 vycházel časopis pouze v 1. čtvrtletí, poté bylo jeho vydávání zastaveno a místo něj vycházely časopisy „*Bič*“, „*Blesk*“ a „*Rolníčky*“

Nepřesnosti v odkazech - str. 32 „Podporu českým školám vyjadřovali i karikaturisté, kteří hodnotili české školy velmi pozitivně, zatímco německými značně opovrhovali⁷¹ (viz obrázek č. 1 na str. 32).“ Skutečné vyobrazení je na str. 33. Mimo to ilustrace odkazuje na *Humoristické listy: Archiv českého rozmaru a vtípu. Praha: Josef Richard Vilímek, 13.9. 1913, 55(39)*. Dle všeho však tento den *Humoristické listy* nevyšly.

Str. 41 – nesprávný odkaz pod čarou. Číslo stránky s. 464 v textu.

Shrnutí.

Předkládaná práce přes určité výhrady prokazuje zájem diplomantky o téma a zejména o osvojení poznatků získaných v rámci studia.

Studie jasně formuluje své cíle i metodiku jejich dosažení. Je možno konstatovat, že bylo dosaženo stanovených cílů. Rovněž je možno mít za to, že bylo dosaženo požadované úrovně práce s primárními prameny i sekundární literaturou.

Práce splňuje požadavky standardně kladené na diplomovou práci, a proto ji doporučuji k obhajobě. Návrh klasifikace: velmi dobrá až dobrá.

Navržené otázky:

V bakalářské práci uvádíte: „*Po roce 1907, kdy časopis převzal syn zakladatele J. R. Vilímek mladší, došlo k jakési reformě časopisu, který opustil dosud jasnou stranickost a začal se snažit o větší politickou vyváženost.*“; k jakému politickému proudu lze přiřadit tvorbu *Humoristických listů* před rokem 1907?

V Praze dne 28.8. 2024

Kadaš Jirů